

ASPECTEN VAN HET WERK
VAN CHRISTUS

Hugo Bouter e.a.

ASPECTEN VAN
HET WERK VAN
CHRISTUS

De betekenis van de oudtestamentische offeranden in het licht van het kruis

Aspecten van het werk van Christus

De betekenis van de oudtestamentische offeranden in het licht van het kruis

Auteur: Hugo Bouter e.a.
Copyright: OudeSporen online uitgeverij
Eerste editie: 2006 Boeken om de Bijbel
Tweede editie: 2023 OudeSporen online uitgeverij
Gebruikte Bijbelvertaling: Herziene Statenvertaling (HSV)

ISBN/EAN: 978-90-70926-73-1
NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*'Slachtoffers en graanoffers hebt U niet gewild, maar U hebt
Mij een lichaam toebereid; in brandoffers en zondoffers hebt
U geen behagen gehad. Toen zei Ik: Zie, Ik kom (in de boekrol
is over Mij geschreven) om Uw wil te doen, o God!'*

Hebreeën 10:5-7

Inhoud

Woord vooraf	8
Inleiding	9
Vier hoofdtypen van de offers.	9
De offers in het licht van de Psalmen en de Evangeliën	11
1. Het brandoffer	14
Inleiding.	14
Het brandoffer spreekt van vereenzelviging met Christus	16
Het werk van de offeraar en de priesters	19
De kop, de ingewanden, de poten en het vet.	21
Het ontsteken van het offer	23
Gods voorziening voor de armen	24
De diverse brandoffers tonen verschillende aspecten van het werk van Christus.	25
De wet op het brandoffer	26
2. Het graanoffer	28
Verskil tussen graanoffer en brandoffer	28
Meelbloem en olie	29
Wierook en zout.	31
Geen zuurdeeg	33

Geen honing.	34
Beelden van het lijden van Christus	35
Een nieuw graanoffer	36
De wet voor het graanoffer	37
3. Het dankoffer of vredeoffer	40
Inleiding.	40
Relevante Schriftgedeelten	42
Christus is de vervulling van de offers.	45
Twaalf bijzonderheden met betrekking tot het dank- of vredeoffer	47
4. Het zond- en schuldoffer.	51
Een verplicht offer	51
Een gaaf offer	54
De zekerheid van de vergeving	56
De betekenis van het bloed en het vet.	58
Het zondoffer van de gezalfde priester	61

Woord vooraf

De offers van het boek Leviticus zijn terecht een geliefkoosd onderwerp en hoewel er zeker in het Engelse taalgebied genoeg lectuur hierover beschikbaar is¹, is het nuttig kennis te nemen van een beknopt eigentijds commentaar in onze eigen taal. Het materiaal voor dit boekje gaat terug op radiolezingen van vier Engelse auteurs (resp. J. Brett, A. Goodwin, E. Brown en G. Bell), en de teksten hiervan zijn grondig herzien en aangepast. Het is dus een coproductie geworden, die ik nu de lezers aanbied in het vertrouwen dat de Heer de overdenking van Zijn Woord zal zegenen.

Gouda, voorjaar 2023

H. Bouter

---

1 O.a. Notes on the Pentateuch by C.H. Mackintosh; The Offerings of Leviticus by W. Kelly; The Levitical Offerings by H.A. Ironside.

Inleiding

Vier hoofdtypen van de offers

Wij kunnen bij de Levitische offeranden *vier* hoofdtypen onderscheiden: brandoffers en graanoffers, vredeoffers en zondoffers. De Schrift geeft hiervan een andere indeling in Psalm 40, die profetisch spreekt over de komst en het werk van Christus, die de wet heeft vervuld (Matt. 5:17; Rom. 10:4). Zijn verzoeningswerk vormt de vervulling van de offers die onder het oude verbond werden gebracht. De vier hoofdtypen van de offers worden hier als volgt opgesomd: *slachtoffer* en *graanoffer*, *brandoffer* en *zondoffer* (Ps. 40:7).

Het Nieuwe Testament hanteert dezelfde rangschikking, want in Hebreëen 10:5-9 wordt hiernaar verwezen en wordt ook deze volgorde gebruikt. Om de veelzijdigheid van het *werk* van Christus te kunnen uitbeelden, waren er *vier* verschillende offers nodig – evenals er ook *vier* verschillende evangeliën nodig waren om de heerlijkheid van Zijn *Persoon* te beschrijven.

De vier hoofdtypen kunnen worden verdeeld in twee groepen van twee offers. De eerste twee offeranden waren zogenoemde ‘maaltijdooffers’, de laatste twee ‘verzoeningsoffers’, offers die voor de *verzoening* noodzakelijk waren. Bij de maaltijdooffers stond de Israëliet een deel van zijn voedsel af voor de HEERE en voor de priesters.

Het dank- of vredeoffer had daadwerkelijk een gemeenschappelijk karakter, doordat zowel de HEERE alsook de priester en de offeraar deelnamen aan een gemeenschappelijke offermaaltijd.

Dit offer is een beeld van het offer van Christus als de grondslag van de vredige gemeenschap tussen God en Zijn volk, en ook van onze *onderlinge* gemeenschap als kinderen van God. Onze gemeenschap is met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus (1 Joh. 1:3). Het graanoffer was een niet-bloedig offer en daarom is dit een beeld van het volmaakte, aan God toegewijde *leven* van Christus als Mens op aarde. Dit leven eindigde in Zijn offerdood, waarin de toewijding jegens Zijn God en Vader haar hoogtepunt vond. Volgens de offerwetten van het Oude Testament werd een brandoffer nooit gebracht zonder een bijbehorend graanoffer. Evenzo is de waarde van Christus' offerdood gegrond op Zijn reine *mensheid*. Het was *deze* unieke Mens, die Zijn leven uitstortte in de dood; dat verleende aan Zijn sterven een bijzondere glans.

De overige twee offers, brandoffers en zondoffers, waren offeranden ter *verzoening*, resp. van de *persoon* en van de *zonden* van de offeraar. Het brandoffer werd in zijn geheel aan God geofferd op het altaar en de aangename geur ervan steeg op voor Gods aangezicht. Dit offer is een beeld van Christus als Degene die Zichzelf op het kruis geheel en al aan God heeft geofferd tot een welriekende reuk (Ef. 5:2; Hebr. 9:14). Daarentegen kwam van de zondoffers alleen *al het vet* op het brandofferaltair in de voorhof.

Gods heilige toorn ten opzichte van de zonde werd in de offerwetten tot uitdrukking gebracht door het voorschrift dat de zondoffers waarvan het bloed in het heiligdom werd gebracht, geheel en al

verbrand moesten worden *buiten het kamp, buiten de legerplaats*. Zo heeft Christus geleden in de absolute eenzaamheid, in het vuur van het gericht. Het schuldoffer was eigenlijk een bijzondere vorm van het zondoffer; hier gaat het om de vraag hoe de relatie met God of de naaste weer kon worden goedgeemaakt, bijv. na eigendomsvergrijpen. De gevolgen van het falen werden ongedaan gemaakt door middel van het brengen van een schuldoffer en het betalen van een ruime *vergoeding*.

De offers in het licht van de Psalmen en de Evangeliën

Het is mooi dat de Psalmen in het Oude Testament en de Evangeliën in het Nieuwe Testament licht werpen op de Levitische offers. Het *brandoffer*-aspect van het werk van Christus staat in Psalm 40 op de voorgrond. Hij kwam met het uitgesproken doel de wil van God te vervullen. Hij wilde God verheerlijken op dezelfde plaats waar de mens door zijn zonde God had onteerd. Daartoe offerde Hij Zichzelf vrijwillig en volkomen: 'Ik heb lust om Uw wil te doen, Mijn God' (Ps. 40:9; Hebr. 10:7).

Deze zijde van het werk van Christus, dus het *brandoffer*-aspect, vinden wij ook in het evangelie naar Johannes. Het gebod van de Vader hield in dat Hij Zijn leven *moest* afleggen, maar Hij had de *macht* dat te doen en het daarna weer te nemen (Joh. 10:17-18). Zo heeft Christus Gods wil volbracht, de Vader verheerlijkt op de aarde

en het werk voleindigd dat God Hem te doen had gegeven (Joh. 13:31; 17:4; 19:30).

Het *zondoffer*-aspect van het werk van Christus wordt in Psalm 40 inderdaad wel genoemd (vs. 7, 13), maar dit is toch meer het onderwerp van *Psalm 22*. Daar zien wij het lijden van de verlatenheid van God, dat over Christus kwam in de drie uren van duisternis. Toen werd Hij de *Zondendrager* en moest God Zijn heilig aangezicht voor Hem verbergen (Ps. 22:2, 4). Christus werd voor ons tot zonde gemaakt en Hij smaakte de dood van de zondaar. God legde Hem toen in het stof van de dood, voordat Hij in de opstanding het antwoord van Gods kant ontving op Zijn diepe lijden (Ps. 22:16).

In vers 22 vindt de grote wending plaats. Het tweede hoofddeel van de psalm beschrijft de heerlijke resultaten die voortvloeien uit het verlossingswerk (Ps. 22:23-32). Wij zien de rijke zegen voor (a) de gemeente, (b) voor het volk Israël en (c) voor de volken in het Vrederijk. Christus heft nu te midden van Zijn verlostten, die Hij Zijn *broeders* noemt, het loflied van de verlossing aan. Hij verkondigt de *Vadernaam* aan de Zijnen. Dat is het bijzondere voorrecht van de gemeente, die in de tijd van Christus' verwerping bijeengebracht wordt uit de Joden en uit de volken (Ps. 22:23; Joh. 20:17; Hebr. 2:12).

Psalm 69 belicht het *schuldoffer*-aspect van het werk van Christus: 'Wat Ik niet geroofd heb, moet Ik toch teruggeven (...). Mijn schuldige daden zijn voor U niet verborgen' (Ps. 69:5-6). Maar het was *vreemde* schuld die Hij droeg, de schuld van de velen voor wie Hij Zichzelf ten schuldoffer stelde (vgl. Jes. 53:10).

Psalm 85 kan men in verband brengen met het *vredeoffer*. God spreekt van *vrede* tot Zijn volk en tot Zijn gunstgenoten, want aan al Zijn eisen is voldaan. ‘Goedertierenheid en trouw ontmoeten elkaar, gerechtigheid en *vrede* kussen elkaar’ (Ps. 85:9-12). Psalm 118 wordt echter ook wel beschouwd als de psalm van het vredeoffer (zie hst. 3). Wij zien hier de vredige gemeenschap tussen God en Zijn volk op de dag die de HEERE gemaakt heeft.

Psalm 16 is bij uitstek de psalm van het *graanoffer*. Hier vinden wij Christus’ reine mensheid en Zijn volkomen toewijding jegens Zijn God en Vader – een onderwerp dat in het Nieuwe Testament wordt geaccentueerd in het evangelie naar Lukas. Het evangelie naar Markus correspondeert met het *zondoffer*, het evangelie naar Mattheüs meer met het *schuldoffer*. Zo zien wij dat de Schriften een eenheid vormen en *samen* getuigen van de wonderbare Persoon van onze Heer en Heiland en van het werk dat Hij heeft volbracht (Joh. 5:39).

1. Het brandoffer

Aangenaam gemaakt in Christus

‘Als zijn offergave een brandoffer van runderen is, moet hij een mannetje zonder enig gebrek aanbieden. Hij moet dat bij de ingang van de tent van ontmoeting aanbieden om een welgevallen voor zich te vinden voor het aangezicht van de HEERE’.

Leviticus 1:3

Inleiding

In het eerste vers van Exodus 9 lezen wij dat Mozes naar de farao moest gaan en tegen hem moest zeggen: ‘Laat Mijn volk gaan om Mij te *dienen*’. Het eerste grote onderwerp van het boek Exodus is de *uittocht*, de *verlossing* van het volk van God uit de slavernij in het land Egypte. In Exodus 12 zien wij hoe de Israëlieten werden gered van het oordeel door het bloed van het paaslam. In Exodus 14 trekken zij door de Rode Zee, op het pad dat werd geopend door de staf van Mozes; zo werden zij verlost van de vijand die hen in slavernij hield. In Exodus 15 zingen zij onder leiding van Mozes over het heil, de verlossing van de HEERE.

Dit is een beeld van de verlossing die het deel is van allen die nu in de Heer Jezus geloven. Wij zijn voor God gekocht door het bloed van Christus. De macht van de zonde en de dood is tenietgedaan door de dood en opstanding van Christus. Wij hebben nieuw leven in Christus, opstandingsleven. Wij hebben nieuwe kracht door de gave van de Heilige Geest om God te *dienen* en Hem in alles te behagen.

Na de verlossing uit Egypte vinden wij in de rest van het boek Exodus hoe Mozes aanwijzingen kreeg voor de bouw en de inrichting van een draagbaar heiligdom voor de God van Israël, nl. de tabernakel. In Exodus 40 was het werk afgerond en wij lezen dan dat Mozes de voorhof oprichtte rondom de tabernakel en het altaar, en het gordijn voor de poort van de voorhof ophing: ‘Zo voltooide Mozes het werk’ (Ex. 40:33). Toen gebeurde er iets geweldigs: *God* nam intrek in Zijn woning. Zoals wij hier lezen: ‘Toen overdekte de wolk de tent van ontmoeting, en de heerlijkheid van de HEERE vervulde de tabernakel’ (Ex. 40:34vv.).

Het boek Leviticus sluit hierbij aan en geeft voorschriften voor de dienst van Jahweh, die iedere dag plaatsvond in de tentwoning. Dat was het grote doel dat God voor ogen had toen Hij de farao opdracht gaf Zijn volk te laten trekken: het was opdat het Hem zou *dienen* in de woestijn. De Israëlieten konden Hem nu *gewillig* en *vrijwillig* dienen, aangezien Hij hen had verlost uit Egypte en tot Zich had gebracht (vgl. Ex. 19:1-6).

Het brandoffer spreekt van vereenzelviging met Christus

Het thema van dit hoofdstuk is de betekenis van het brandoffer; wij willen graag onderzoeken wat de relevantie ervan is voor ons als christenen. Het brandoffer spreekt van de *aanneming* van de gelovige voor Gods aangezicht op grond van de volmaaktheid van de Persoon en het werk van Christus. Het eerste vers van Leviticus 1 zegt: ‘De HEERE riep Mozes en sprak tot hem vanuit de tent van ontmoeting’. Nadat God was neergedaald in de wolk en Zijn intrek had genomen in de tabernakel, sprak Hij daar met Mozes en gaf voorschriften voor de eredienst van de Israëlieten en de offergaven waarmee zij tot Hem konden naderen (Lev. 1:2). Dit is een algemeen woord dat wordt gebruikt voor de gaven waarmee de Israëliet tot God kwam (Hebr. *korban*, vgl. Mark. 7:11).

God begon met het *brandoffer*, omdat dat de grondslag vormde van alle andere offers. Het brandoffer geeft ons een beeld van de grootheid van de Persoon van Christus als Degene die volmaakt in staat was de wil van God te volbrengen, Zijn God en Vader te verheerlijken en de mens in de gezegende positie van een aanbidder te brengen.

Het brandoffer was een *vrijwillig* offer. Het werd vrijwillig aan God gegeven, in tegenstelling tot het zondoffer dat uitdrukkelijk door God *vereist* werd in bepaalde situaties. Dit aspect van het brandoffer bepaalt ons direct bij de bereidwilligheid van de Heer, reeds bij Zijn komen in deze wereld, om de wil van God te volbrengen (vgl. Ps. 40). De woorden van Psalm 40:7-9 worden aangehaald in Hebreeën 10:5-7 (‘Zie, hier ben Ik – in de boekrol staat van Mij geschreven –

om Uw wil, o God, te doen'). Dit is een van de passages in het Nieuwe Testament, die de betekenis laten zien van de oudtestamentische offers, die allemaal wezen op het werk en de Persoon van Christus. Hij kwam in de volheid van de tijd om Zichzelf op te offeren op het kruis. Door één offerande heeft Hij nu *voor altijd* hen volmaakt die geheiligd worden. Dat was een onderdeel van het plan van God; het behoorde tot het vervullen van de wil van God. Christus' volkomen offer betekende het *einde* van de oudtestamentische offerdienst (Hebr. 10:8-14).

Wij moeten leren wat naar Gods wil en gedachten is om Hem om de juiste wijze te kunnen aanbidden. Wij hebben misschien onze eigen ideeën over de eredienst, maar het is belangrijk wat *God* heeft voorgeschreven! Zo vinden wij in het Nieuwe Testament de inzettingen van onze Heer met het oog op de christelijke eredienst, voorschriften die nog steeds van kracht zijn (vgl. 1 Kor. 11:2). Wij zien in Leviticus dat een *wild* dier niet acceptabel zou zijn als offer. De brandoffers waren tamme dieren, die van het vee of de kudde werden genomen (Lev. 1:2). Dit laat ons in type zien dat er niets wilds, niets ongetemds in de Heer was. Hij was volkomen gehoorzaam aan de wil van God en Hij kwam om die tot het einde toe te volbrengen, ja, tot in de kruisdood.

In Leviticus 1:3 is sprake van 'een mannetje zonder enig gebrek'. De Heer Jezus kwam in deze wereld als het Nageslacht van de vrouw (Gen. 3:15). Zijn mensheid was vlekkeloos en rein, er was geen zonde in Hem. Zijn offer was gaaf en volkomen. Wij moeten dat nooit vergeten. De Heer Jezus was zónder zonde, hoewel Hij waarachtig Mens was. Hij was verwekt door de Heilige Geest en had

een zondeloze natuur (Luk. 1:35). Daarom was het offer van Zijn lichaam ook volkomen welgevallig voor God.

In Leviticus 1:4 zien wij hoe de volkomenheid van het offer werd toegerekend aan de offeraar: 'Daarna moet hij zijn hand op de kop van het brandoffer leggen, zodat het hem ten goede zal komen door verzoening voor hem te bewerken'. De gedachte die de Schrift verbindt met handoplegging is *identificatie, éénmaking*. In het Hebreeuws betekent 'de hand leggen op' eigenlijk '*leunen op*'. De offeraar werd helemaal vereenzelvigd met het offer, zodat de welgevalligheid van het brandoffer overging op degene die het aan God aanbood.

Het is prachtig om dit toe te passen op onszelf. Als ik in het geloof de hand leg op het offer van Christus en Hem aanneem als mijn Heer en Heiland, dan gaat de volkomenheid van Zijn Persoon en Zijn verzoeningswerk op mij over en ziet God mij in Christus in genade aan. Johannes zegt in zijn eerste brief: '(...) zoals *Hij* is, zijn ook *wij* in deze wereld' (1 Joh. 4:17). Wij hoeven dus niet daarop te wachten tot wij in de hemel zijn! God ziet ons nu reeds in deze wereld als *volmaakt* in Christus. Dat is waarschijnlijk de belangrijkste les die het brandoffer ons voorhoudt. Deze gedachte van identificatie zien wij ook bij het zondoffer, maar daar ging de zonde van de offeraar over op het offerdier, dat dan in zijn plaats werd geslacht (Lev. 4:4,15,24,29,33).

Het werk van de offeraar en de priesters

Vervolgens moest de offeraar zelf het dier slachten bij het brandofferaltaar in de voorhof van de tent der samenkomst. Dit zal geen eenvoudige zaak zijn geweest voor de offeraar, die het rund als offergave had gebracht en daarna zijn hand op de kop van het brandoffer had gelegd. Hij moest het dier echter slachten, voordat het op het altaar aan God kon worden geofferd (Lev. 1:5). Hier worden voor het eerst ook de *priesters* genoemd en de taak die zij moesten verrichten in verband met het bloed van het offerdier. De zonen van Aäron, de priesters, moesten het bloed van het geslachte dier 'aanbieden en het bloed sprenkelen rondom op het altaar dat bij de ingang van de tent van ontmoeting is'. De priesters waren afgezonderd voor de dienst van God. Zij waren gewassen, gezalfd en gewijd, en zij hadden een diep inzicht in de waarde van het bloed van de offers die op het koperen altaar werden gebracht. Zij stonden zelf voor het aangezicht van God in de kracht en de waarde van het bloed.

Maar er was nog een *andere* verplichting die rustte op de offeraar: 'Daarna moet hij de huid van het brandoffer afstropen en het in zijn stukken verdelen' (Lev. 1:6). Het verwijderen van de huid van het brandoffer bracht alle inwendige delen tevoorschijn en stelde de offeraar in staat het dier in zijn stukken te verdelen. Deze gedetailleerde voorschriften bepalen ons als gelovigen bij het feit dat er geestelijke oefeningen nodig zijn om de volmaaktheid van het werk van Christus te kunnen begrijpen. Zonder geestelijk inzicht is

er geen waardering voor de voortreffelijkheden van Zijn Persoon en de heerlijkheden van Zijn werk.

Het is juist dat alleen *God* deze volkomenheden naar waarde weet te schatten, maar Hij geeft ons ook het voorrecht iets ervan te begrijpen. Op die manier kunnen wij delen in het welbehagen dat Hij vindt in Zijn Zoon. Dat zal alleen gebeuren als wij begrijpen welke hoge positie wij vóór God hebben ontvangen op grond van de dood van Christus. Paulus spreekt hierover in Efeziërs 1: ‘(...) opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn vóór Hem in de liefde, terwijl Hij ons tevoren door Jezus Christus tot het zoonschap voor Zichzelf bestemd heeft, naar het welbehagen van Zijn wil, tot lof van de heerlijkheid van Zijn genade, waarmee Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde’ (Ef. 1:4-6). God ziet ons in Christus vóór Zich geplaatst, bekleed met de schoonheid en de volkomenheid van Zijn geliefde Zoon. Wij zijn aangenaam gemaakt in Hem, een hogere geestelijke zegening is er niet.

De overige voorschriften met betrekking tot het brandoffer golden voor de *priesters* (Lev. 1:7-9). Laten wij bedenken dat wij volgens het Nieuwe Testament zowel priesters als offeraars zijn: ‘(...) u wordt ook zelf als levende stenen gebouwd, als een geestelijk huis tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus’ (1 Petr. 2:5). Het is een heel groot voorrecht dat wij in deze bedeling vrije toegang tot God hebben om Hem als priesters te eren en te aanbidden. Dat is niet beperkt tot een bepaalde klasse van gelovigen, een selecte groep, want Christus heeft ons *allen* gemaakt tot priesters voor Zijn God en Vader (Openb. 1:5-6).

De priesters, de zonen van Aäron, moesten de delen van het offer, de kop en het vet, schikken op het hout dat op het vuur op het altaar lag. De ingewanden en de poten moesten bovendien met water gewassen worden. Dan moest de priester alles op het altaar in rook doen opgaan als een brandoffer, een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor Jahweh. Wij moeten dit punt voor punt bezien om de typologische betekenis ervan te begrijpen.

De kop, de ingewanden, de poten en het vet

Zeker drie van de lichaamsdelen die hier worden genoemd, kunnen in verband worden gebracht met passages in het Nieuwe Testament die spreken over de volmaakte mensheid van Christus en Zijn zondeloosheid. Wanneer wij denken aan de kop, of het *hoofd* van het offer, dan worden wij bepaald bij het gedachteleven van de Heer. Hij wist precies wat er in het hart van God leefde en Hij was in staat om de wil van God tot het einde toe te volbrengen. Hij heeft de Vader verklaard en Hem verheerlijkt in gedachten, woorden en daden. Christus was geheel zondeloos. Hij had geen zondige gedachten. Hij heeft 'geen zonde *gekend*', zegt de apostel Paulus (2 Kor. 5:21).

De *ingewanden* herinneren ons aan de altijd actieve gevoelens van de Heer, Zijn gemoedsleven, Zijn erbarming en mededogen. Terwijl Hij volkomen aan God was toegewijd en leefde tot Zijn eer, leefde Hij ook mee met de mensen die Hem omringden. Hij begreep hun gevoelens en emoties. Maar het gemoedsleven van de Heer en de innerlijke motieven voor Zijn handelen waren geheel vrij van zonde.

De apostel Johannes schreef in zijn eerste brief: 'En u weet dat Hij geopenbaard is, opdat Hij onze zonden zou wegnemen; en *in Hem* is geen zonde' (1 Joh. 3:5).

De poten of *onderbenen* herinneren ons aan de volmaakte wandel van de Heer Jezus. Hij ging geen eigen wegen, maar handelde steeds in afhankelijkheid van de Vader. Hij kwam om de Vader te verheerlijken, het ging Hem niet om Zijn eigen eer. Alles wat Hij ondernam vond plaats in volkomen gehoorzaamheid aan de wil van de Vader. De apostel Petrus zegt in zijn eerste brief dat Hij 'geen zonde heeft *gedaan* en geen bedrog in Zijn mond werd gevonden' (1 Petr. 2:22). De drie voornaamste auteurs van de brieven van het Nieuwe Testament (Petrus, Paulus en Johannes) getuigen dus eenstemmig dat Hij zonder zonde was. Het brandoffer moest volmaakt zijn, gaaf en zonder gebrek. Dat zien wij hier met betrekking tot de Heer, die Zijn leven heeft afgelegd 'als een offerande en een slachtoffer voor God tot een welriekende reuk' (Ef. 5:2).

Dan was er nog het *vet*, dat apart wordt genoemd en veel aandacht krijgt in Leviticus – vooral bij het vredeoffer. Dit spreekt van de voortreffelijkheid, de welgedaanheid van het offer. Het was de Israëlieten absoluut verboden hiervan te eten, bij alle offeranden was het vet uitsluitend voor Jahweh bestemd. Al het vet werd verbrand op het altaar. Dit spreekt ervan dat *het beste deel* van het offer van Christus voor God was. Hij alleen kon Zijn volmaaktheid naar waarde schatten, Zijn toewijding, Zijn trouw, Zijn bereidwilligheid om Zichzelf op te offeren, Zijn onderworpenheid aan Gods wil.

Het ontsteken van het offer

In dit verband moeten wij wijzen op de verschillende woorden die in deze hoofdstukken van Leviticus worden gebruikt voor het ontsteken van het offer. Bij het zondoffer wordt een woord gebruikt dat *verbranden*, of *verteren* betekent (zie o.a. Lev. 4:12). Dat kunnen wij ook begrijpen in het licht van de betekenis van dit offer. Het onderwerp is daar de toorn van God over de zonde, het *wegdoen* van het kwaad in het goddelijk gericht. Maar bij het brandoffer wordt een ander woord gebruikt, dat 'ontsteken' of 'in rook doen opgaan' betekent. Dit woord vinden wij ook bij het ontsteken van het reukwerk op het gouden altaar in het heiligdom (Ex. 30:7-8). Het is duidelijk dat hier een heel andere gedachte naar voren komt. Het brandoffer was een vuuroffer tot een *aangename geur*, d.i. een *kalmerende* of *rustgevende* reuk voor Jahweh. Het was Hem volkomen welbehaaglijk.

Dat was bij het zondoffer niet het geval. Het oordeel over de zonde was noodzakelijk en in overeenstemming met Gods gerechtigheid. Maar het brandoffer spreekt van het *welbehagen* dat God vond in Zijn geliefde Zoon, die Hem hier op aarde voortdurend behaagde en Hem op het hoogst verheerlijkte toen Hij Zijn leven aflegde om de wil van de Vader ten einde toe te volbrengen (Joh. 17:4). Hoewel het kruis het toneel was van het diepste lijden, rees er toch een *aangename* geur omhoog tot God. Dat kwam door de volmaaktheid van het Offerlam. Bij ons brengt lijden en beproeving, haat en hoon van anderen, vaak het slechtste in ons naar boven. Maar bij de Heer Jezus bracht het juist het beste aan het licht: Zijn absolute volkomenheid.

Daar waar de mens een vreselijke zonde had begaan door Gods geliefde Zoon te doden, rees de liefelijke reuk van Zijn Zelfovergave tot God omhoog om over ons verzoening te doen.

Gods voorziening voor de armen

De rest van Leviticus 1 behandelt de overige offergaven die als brandoffer in aanmerking konden komen. God hield in Zijn genade rekening met degenen die zich niet zo'n groot offer als een jonge stier konden veroorloven. Een schaap of een geit was ook welkom, en in sommige gevallen kon men zelfs een brandoffer van gevogelte brengen, een tortelduif of een jonge duif. Niemand had dus eigenlijk een excuus, *iedereen* kon een brandoffer brengen. Niemand kon zeggen dat hij te arm daarvoor was.

Dit principe geldt ook voor ons. Niemand kan zeggen dat hij of zij God niets kan aanbieden. Iedere ware gelovige heeft immers enig begrip van de waarde van het offer van Christus. Misschien denken wij dat God niet tevreden is met wat wij Hem kunnen aanbieden, maar dat is niet juist. God heeft een welbehagen in iedere offerande die wij Hem brengen. Zelfs de geringste waardering van Zijn Zoon, onze Heer Jezus Christus, is aangenaam voor Hem. De grootte en de verschillende waarde ervan suggereert dat wij als gelovigen niet allemaal dezelfde waardering, hetzelfde begrip van het werk van Christus bezitten.

Maar het is belangrijk dat wij bereid zijn om God in ieder geval te brengen wat wij Hem *kunnen* geven. God verwacht niet van een jonge gelovige dat hij hetzelfde inzicht heeft in het offer van Christus als een ervaren christen. Maar dat betekent ook dat Hij niet tevreden is met een ‘tortelduif’ van iemand die best wel een *groter* offer had kunnen brengen. Maar hoe het ook mag zijn, van al deze offers wordt gezegd dat zij ‘een brandoffer, een vuuroffer, een aangename geur voor de HEERE’ waren. Zelfs als wij nog niet veel inzicht in de waarde van de Persoon en het werk van Christus hebben, ziet God ons hart aan en Hij alleen kent de volle waarde van het werk van Zijn Zoon. Als een jonge gelovige dankbaar is voor wat de Heer Jezus voor hem of haar heeft gedaan op het kruis, dan is God blij met een eenvoudig dankgebed. Misschien kunnen wij onze gedachten maar stamelend onder woorden brengen, maar God leest in onze harten en het komt erop aan dat *Hij* onze offergaven wil aannemen.

De diverse brandoffers tonen verschillende aspecten van het werk van Christus

Er zijn echter twee manieren waarop wij de diverse offers kunnen bezien. De *tweede* manier om ernaar te kijken, is dat ze *verschillende aspecten* van het werk van Christus voorstellen. Afgezien van de grootte en de waarde van de offerdieren zijn er ook verschillen in de kenmerken ervan: *ze verschillen in karakter*. Het *rund* wordt gekenmerkt door kracht, niet door snelheid maar door een vaste tred die urenlang doorgaat tot het werk van de dag erop zit. Dit wijst op

de bekwaamheid van de Heer om het werk dat God Hem te doen had gegeven tot het einde toe te volbrengen. Wij hebben al stilgestaan bij de passage dat Hij kwam om de wil van God te doen.

Er zijn echter andere Schriftgedeelten, die juist wijzen op het geduld van de Heer en op het feit dat Hij als een *lam* ter slachtbank werd geleid, als een *schaap* dat stom is voor zijn scheerders (Jes. 53:7). Het *schaap* spreekt dus van de gewilligheid van de Heer. De *ram* werd o.a. gebruikt bij de wijding van de priesters (Lev. 8). Dit spreekt van de toewijding van de Heer. De *geit* is een sterk dier en de Bijbel spreekt vaak over de horens ervan. Christus heeft Zichzelf in de kracht van Zijn leven ten offer gegeven. Het brandoffer van *gevogelte* ten slotte spreekt van het feit dat de Heer van boven kwam. Hij is neergedaald van de Vader, Hij is de Mens uit de hemel.

De wet op het brandoffer

In Leviticus 6:8-13 vinden wij de *wet* op het brandoffer. In dit gedeelte zien wij dat het vuur op het brandofferaltair nooit mocht uitgaan. Iedere morgen en iedere avond werd er een brandoffer gebracht, het dagelijks morgen- en avondoffer (vgl. Ex. 29:38-46). Het vuur op het altaar werd steeds brandend gehouden. Dit leert ons dat het sterven van de Heer als het ware Brandoffer een *constante* bron van vreugde is voor God de Vader en de *blijvende* basis van ons heil en onze zegen als gelovigen.

Laat er meer waardering zijn in onze harten voor alles wat Christus heeft volbracht. En meer dankbaarheid jegens God de Vader, Die

zelfs Zijn eigen Zoon niet heeft gespaard maar Hem voor ons allen heeft overgegeven.

2. Het graanoffer

De welriekende geur van Christus

‘Wanneer een persoon de HEERE een graanoffer als offergave aanbiedt, moet zijn offergave meelbloem zijn. Dan moet hij er olie op gieten en er wierook op leggen.’

Leviticus 2:1

Verschil tussen graanoffer en brandoffer

In Leviticus 1 worden de brandoffers beschreven, resp. van rundvee, kleinvee of van gevogelte, die allemaal werden geofferd als een vuuroffer tot een aangename geur voor de HEERE. Dit waren *bloedige* offers, die spreken van de dood van Christus. Maar de graan- of voedseloffers, die in Leviticus 2 worden behandeld, droegen een heel ander karakter. Het waren meeloffers, dus niet-bloedige offeranden, die niet spreken van Christus' dood maar van Zijn smetteloze leven hier op aarde. Het graanoffer (Hebr. *mincha*, d.i. ‘geschenk’, ‘schatting’, ‘tribuut’, reeds in Gen. 4:3-5 genoemd) wordt ook wel omschreven als een ‘huldigingsoffer’ of ‘erkenningsoffer’. Het werd sporadisch gebruikt als *zondoffer* (Lev. 5:11-13; vgl. Ps. 38).

Meelbloem en olie

Laten wij nu eerst kijken naar de *samenstelling* van het graanoffer. Het hoofdbestanddeel was *meelbloem*, dat werd verkregen door graankorrels tussen molenstenen te vermalen tot er geen oneffenheid en ruwheid meer was en alles glad en gelijkmatig was. Zo was het ook met de karaktertrekken die de Heer Jezus op elke stap van Zijn weg hier beneden openbaarde. Er was geen grofheid te vinden, geen enkele onvolkomenheid; alles getuigde van absolute perfectie. En het graanoffer, dat dit volmaakte leven symboliseerde, werd evenals het brandoffer ontstoken op het altaar tot een aangename geur voor de HEERE.

Als wij kijken naar het leven van grote dienstknechten van God, dan zijn er altijd wel gebreken te constateren. Mozes sprak onbedachtzaam met zijn lippen (Num. 20:10). Petrus verloochende de Heer (Matt. 26:74-75). Johannes streefde naar een ereplaats in het komende Koninkrijk (Mark. 10:35-37). Paulus was evenmin volmaakt. Maar met de Heer was het anders. Hij deed *altijd* wat de Vader welbehaaglijk was (Joh. 8:29). En ik denk dat wij dit aspect van het graanoffer ook op onszelf mogen toepassen, omdat wij begenadigd of 'aangenaam gemaakt' zijn in de Geliefde (Ef. 1:6). Als wij willen weten hoe God over ons denkt, dan moeten wij niet naar *onzelf* maar naar *Christus* kijken. Hij is steeds de Maatstaf, want Hij is ons leven (Kol. 3:4). Zoals Hij is, zijn ook wij in deze wereld (1 Joh. 4:17). God heeft ons eeuwig leven gegeven en dit leven is in Zijn Zoon (1 Joh. 5:11). Wij zijn in de Waarachtige, in Zijn Zoon Jezus Christus. Deze is de waarachtige God en het eeuwige leven (1 Joh. 5:20). Het leven van

Jezus moet ook praktisch in ons lichaam openbaar worden (2 Kor. 4:10).

Het is prachtig dat God zo naar Zijn kinderen kijkt. Dit doet mij denken aan een geschiedenis uit het Oude Testament. Toen God vanaf de hoogte van de bergtop naar het volk Israël keek, liet Hij Bileam profeteren: ‘Hij schouwt niet aan de ongerechtigheid in Jakob; ook ziet Hij niet aan de boosheid in Israël’ (Num. 23:21 SV). En dat ondanks alle tekortkomingen van Zijn volk.

Het tweede belangrijke bestanddeel van het graanoffer was de *olie*, die op het meelbloem werd gegoten (Lev. 2:1). In vers 4 lezen wij echter ook over baksels uit de oven, ongezuurde koeken, die met olie werden gemengd of *aangemaakt*. Ik denk dat de Heilige Geest hier een nauwkeurig beeld schetst van de waarheid aangaande de mensheid van onze Heer. Zoals bekend is de olie een type van de Heilige Geest, en het aanmaken of mengen met olie spreekt van de maagdelijke geboorte van de Heer Jezus. De engel Gabriël sprak hierover tegen Maria als volgt: ‘*De Heilige Geest* zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen; daarom zal ook dat Heilige dat geboren zal worden, Gods Zoon worden genoemd’ (Luk. 1:35; vgl. Gal. 4:4).

Maar er is hier ook sprake van ongezuurde, platte koeken, die met olie werden *bestreken* (Lev. 2:4). Dit vormt opnieuw een bewijs van de inspiratie van de Schrift om de waarheid aangaande de Persoon en het werk van Christus aan ons bekend te maken. Onze Heer wordt namelijk aangekondigd als *de Messias* of *de Christus* – het eerste is Hebreeuws en het tweede Grieks – maar beide termen betekenen: ‘de Gezalfde’. Bij Zijn doop door Johannes lezen wij dat de Heilige

Geest in lichamelijke gedaante als een duif op Hem neerdaalde en er een stem uit de hemel kwam: ‘U bent Mijn geliefde Zoon, in U heb Ik welbehagen gevonden’ (Luk. 3:22). Bij deze gelegenheid werd de Heer bij het begin van Zijn dienstwerk *gezalfd* met de Heilige Geest en met kracht (vgl. Hand. 10:38). Alles wat Hij deed stond in het teken van deze *zalving* (Matt. 12:28; Luk. 4:1).

Wierook en zout

Het derde bestanddeel van het graanoffer was de *wierook*, die men erbij voegde en die *helemaal* op het altaar in rook moest opgaan tot een aangename geur voor de HEERE (Lev. 2:1-2). Alle wierook werd dus met een handvol van de meelbloem en de olie als *gedenkoffer* op het altaar aan God gebracht. Dit was het deel dat ter gedachtenis opklom tot God. De rest was voor de priesters bestemd: zij moesten het als ongezuurde koeken bakken en eten in de voorhof van de tent van ontmoeting. Dit voedsel was *allerheiligst*, evenals het zondoffer en het schuldoffer (Lev. 6:15-17). De wierook gaf aan het graanoffer zijn *welriekendheid*. Wierook spreekt van de lieflijkheden en de morele heerlijkheden van de Heer Jezus, die ten diepste alleen door God werden gezien. Elke gedachte, elk woord en elke daad van de Heer was in feite een aangename geur voor God.

Het laatste bestanddeel dat aan het graanoffer niet mocht ontbreken (en dat trouwens bij alle offergaven moest worden gevoegd), was een kleine hoeveelheid *zout*. Het wordt hier omschreven als ‘het zout van het verbond met uw God’ (Lev. 2:13; vgl. Num. 18:19). Zout is een

conserverend middel. Deze omschrijving in Leviticus 2 bepaalt ons erbij dat de beloften van God, zoals die zijn bekendgemaakt in Zijn verbonden, *zeker* en *vast* zijn. God staat garant voor de vervulling ervan. Een tweede gedachte is dat het offer van Christus ons behoedt voor de komende toorn, die de offergave zelf in type onderging als zij werd verteerd door het vuur.

Verder worden wij in het Nieuwe Testament vermaand dat de kracht van het zout niet mag ontbreken aan onze conversatie: ‘Laat uw woord altijd in genade zijn, met zout besprengd, opdat u weet hoe u iedereen moet antwoorden’ (Kol. 4:6). Het zout staat in dit verband voor de *goddelijke waarheid*. Genade en waarheid moeten samengaan en met elkaar in evenwicht zijn. Zo was het volkomen bij de Heer, Die ‘vol van genade en waarheid’ was (Joh. 1:14). De wet is door Mozes gegeven, maar ‘de genade en de waarheid is door Jezus Christus geworden’ (Joh. 1:17). Zijn woorden werden altijd gesproken in het bewustzijn van genade, maar het *zout* van de *waarheid* ontbrak nooit eraan.

Een voorbeeld daarvan zien wij in de geschiedenis van de overspelige vrouw (Joh. 8:2-11). Nadat allen die haar op grond van de wet van Mozes veroordeelden waren weggegaan, vroeg Hij de vrouw: ‘Heeft niemand u veroordeeld?’ En zij zei: ‘Niemand, Heer’. Daarop antwoordde de Heer vol genade: ‘Ik veroordeel u ook niet’. Maar Hij voegde onmiddellijk eraan toe: ‘Ga heen, zondig voortaan niet meer’. Dat was het *zout* dat Hij gebruikte.

Geen zuurdeeg

Naast de elementen die niet mochten *ontbreken* aan het graanoffer waren er ook twee specifieke dingen die *verboden* waren. Het eerste was het *zuurdeeg*, dat in de Schrift altijd een beeld is van kwaad (hoewel men zich dat niet altijd realiseert). Het is van belang te zien dat het zuurdeeg werd geweerd bij alle offeranden die een type van Christus Zelf waren. De twee beweegbroden die op het Pinksterfeest als eerstelingen werden gebracht en die een beeld vormden van de gemeente, werden echter *gezuurd* gebakken (Lev. 23:17). Zij kwamen niet tot een aangename geur op het altaar, maar waren voor de priester. Zie verder onder de paragraaf ‘een nieuw graanoffer’.

Het Nieuwe Testament bevat enkele duidelijke uitspraken over het negatieve karakter van zuurdeeg. In 1 Korinthiërs 5 behandelt de apostel een geval van ernstig *moreel* kwaad en hij zegt dan: ‘Weet u niet, dat een beetje zuurdeeg het hele deeg doorzuurt?’ (1 Kor. 5:6). In Galaten 5 gebruikt hij dezelfde uitdrukking wanneer hij *leerstellig* kwaad aan de kaak stelt: ‘Een beetje zuurdeeg doorzuurt het hele deeg’ (Gal. 5:9). In Mattheüs 13 vinden wij de gelijkenis van het zuurdeeg, die vaak wordt toegepast op de verbreiding van het evangelie. Wij lezen in deze gelijkenis dat het Koninkrijk der hemelen gelijk is aan zuurdeeg, dat een vrouw nam en verborg in drie maten meel, totdat het geheel doorzuurd was (Matt. 13:33).

Welnu, zegt men, zo zal de prediking van het evangelie voortgaan totdat de hele wereld bekeerd is. De waarheid is echter totaal anders. Tweeduizend jaar evangelieprediking heeft niet geresulteerd in een betere wereld. Integendeel, de wereld verwijdert zich steeds verder

van Gods Woord. Ook in deze gelijkenis is het zuurdeeg een beeld van *kwaad*, en wel zoals het tot op heden werkzaam is geweest in de belijdende kerk. Er is een vermenging van goed en kwaad ontstaan in het christendom, van bozen en goeden. In de voleinding van de eeuw zal de grote scheiding plaatsvinden.

Geen honing

Een ander ingrediënt dat moest worden geweerd uit de graanoffers was *honing*: ‘Want u mag niets van wat met welk zuurdeeg of welke honing dan ook bereid is, als een vuuroffer voor de HEERE in rook laten opgaan’ (Lev. 2:11). De honing heeft in de Schrift blijkbaar twee betekenissen. De *positieve* kant zien wij bijvoorbeeld in de uitdrukking dat het Beloofde Land een land was, ‘vloeiende van melk en honing’. En Jesaja profeteerde met betrekking tot de komst van Immanuel: ‘Boter en honing zal Hij eten’ (Jes. 7:14-15). Maar er is ook een *negatief* aspect, want in Spreuken 25 lezen wij als waarschuwing: ‘Hebt u honing gevonden, eet dan tot u genoeg hebt, anders raakt u er oververzadigd door en spuwt u het uit’. En aan het einde van het hoofdstuk staat: ‘Veel honing eten is niet goed’ (Spr. 25:16, 27). Natuurlijke zoetheid is niet verkeerd, maar ze moet *met onderscheid* worden gebruikt.

De honing symboliseert de aangenaamheid van natuurlijke menselijke relaties, maar die mag bij onze toewijding aan God en bij onze offerdienst geen enkele rol spelen. Een illustratie hiervan vinden wij in het evangelie naar Johannes in de wijze waarop de Heer omging met Zijn eigen moeder. Op de bruiloft in Kana zei Hij tegen

Maria: ‘Wat heb Ik met u te doen, vrouw? Mijn uur is nog niet gekomen’ (Joh. 2:4). Dat klinkt ons nogal hard in de oren, maar wij weten niet precies wat de gevoelswaarde van deze uitdrukking in die tijd was. Ook op het kruis sprak de Heer haar aan met het woord ‘vrouw’ (Joh. 19:26-27).

Het is duidelijk dat er geen plaats mocht zijn voor natuurlijke zoetheid of vleierij bij het optreden van de Heer. De ‘honing’ ontbrak volledig in het dienstwerk dat Hij hier op aarde verrichtte. Maar aan het einde van Zijn leven erkende de Heer wel openlijk *de band met Zijn moeder* en vertrouwde Hij haar toe aan de zorg van Johannes, de geliefde discipel.

Beelden van het lijden van Christus

Het graanoffer laat ons iets zien van het lijden van Christus tijdens Zijn leven op aarde. Het gaat om Zijn smetteloze *leven*, niet om Zijn verzoenend lijden en sterven op het kruis. Het eerste meeloffer of graanoffer dat hier wordt genoemd, was een baksel uit de oven (Lev. 2:4). De ongezuurde koeken werden goed gekneed, en de dunne koeken of wafels werden geplet. Dan werden de offergaven blootgesteld aan de hitte van de oven. Dit spreekt van het lijden van Christus *in het verborgen*, de hitte van de beproeving die zich onttrok aan de menselijke waarneming. Denk aan het lijden van de Heer in Gethsemane, waar Hij onder grote druk stond en dodelijk beangst werd. De discipelen sliepen en zij begrepen er niets van. Alleen God zag het en waardeerde het.

Het graanoffer van de bakplaat werd in stukken gebroken of gesneden (Lev. 2:5-6). Dit spreekt van de meer *openlijke* vormen van lijden die Christus onderging van de kant van de mensen. Wij kunnen dan denken aan wat vermeld staat in Hebreëën 12:3, namelijk de tegenstand, de tegenspraak van de zondaars die Hij tegen Zich heeft verdragen.

Het laatste keukengereedschap dat hier wordt genoemd (Lev. 2:7), was de pan of 'ketel' (SV). Dit is misschien wat moeilijker te begrijpen, maar het schijnt te wijzen op een combinatie van openbare vijandschap en verwerping én de persoonlijke gevoelens van de Heer in die situatie. Een voorbeeld daarvan hebben wij bij de intocht van de Heer in Jeruzalem, toen Hij weende over de stad omdat zij de tijd niet had opgemerkt dat God naar haar omzag (Luk. 19:41-44). Het moet hartverscheurend zijn geweest voor de Heer – terwijl Hij in liefde tot Zijn volk kwam –, dat de Joodse leiders Hem verwierpen en niet erkenden wat tot hun vrede diende.

Een nieuw graanoffer

In Leviticus 2:12 en 2:14-16 is sprake van graanoffers van de eerste vruchten van de oogst. Dit offer van de eerstelingen bestond uit geroosterde aren en fijngewreven graankorrels, met daaraan toegevoegd olie en wierook. Het gedenkdeel hiervan kwam – zoals bij de andere graanoffers – als 'gedenkoffer' op het altaar: het klonk ter gedachtenis op tot God.

Een offergave van de eerstelingen kon echter ook gezuurd bereid worden, maar mocht dan *niet* op het altaar worden gebracht (Lev. 2:12). Hierop wordt teruggegrepen in Leviticus 23, waar wij de voorschriften vinden voor de heilige feesten in Israël. Met Pasen werd de eerste schoof van de *gerst* aan God aangeboden en vijftig dagen later, op het Pinksterfeest of wekenfeest, werd 'een nieuw graanoffer' gebracht van de eerste vruchten van de *tarweoogst* (Lev. 23:16-17).

Wat dit graanoffer zo bijzonder maakte, was dat het bestond uit twee beweegbroden die *gezuurd* waren gebakken. Deze broden zijn een beeld van de gemeente van God, die op de Pinksterdag werd gevormd toen de Heilige Geest haar tot één lichaam doopte (Hand. 2:1vv.). De gemeente is niet zondeloos. Wij hebben als gelovigen nog steeds de oude natuur, maar wij zijn *verloste* zondaars. De zonde hoeft niet meer werkzaam te zijn in ons leven, zoals het zuurdeeg in de gebakken broden ook geen kracht meer had. Hoe nauwkeurig is de Bijbel in deze profetische bijzonderheden! Het is geen gewoon boek, maar werkelijk het Woord van God, dat levend en krachtig is.

De wet voor het graanoffer

In Leviticus 6:14-18 vinden wij met betrekking tot dit offer nadere voorschriften voor de *priesters*, de zonen van Aäron. Dit staat bekend als 'de *wet* voor het graanoffer'. Nadat het gedenkdeel in rook was opgegaan op het altaar, behoorde het overgebleven deel tot de inkomsten van de priesters. Zij moesten het eten op een heilige plaats in de voorhof van de tent van ontmoeting.

De term 'Aäron en zijn zonen' wijst typologisch op Christus en de gemeente, en wij zien hier dus wat onze voorrechten zijn als priesters. Wij mogen ons voeden met 'ongezuurde koeken' in Gods tegenwoordigheid. God Zelf gaf dit deel van Zijn vuuroffers als iets speciaals aan de zonen van Aäron. Wij mogen ons figuurlijk gesproken voeden met Christus' reine mensheid. Ons geestelijk voedsel is Christus in Zijn wandel hier op aarde, Zijn morele heerlijkheid als het ware Graanoffer.

Het besef dat God hun dit voedsel gaf, stemde de priesters dankbaar. De priesterlijke familie at van dat wat als offer aan God was gebracht. Aäron behoorde tot de stam van Levi, die door God apart was gezet om Hem te dienen in het heiligdom. Aäron was de hogepriester, en hij en zijn zonen hadden het voorrecht om leiding te geven aan de eredienst van Gods volk. Vandaag de dag is Christus de hemelse Hogepriester en *alle* ware gelovigen behoren tot de priesterlijke familie. Er zijn nu geen aparte priesters of Levieten meer die uitsluitend gerechtigd zouden zijn om tot God te naderen. De hogepriester in Israël mocht als *enige* het heilige der heiligen betreden op de Grote Verzoendag. Maar het voorhangsel is nu gescheurd en iedereen die gewassen is door het bloed van Christus mag als priester naderen in het hemelse heiligdom (Hebr. 10:19).

De toegang is vrij, maar niet alle gelovigen zijn zich bewust van hun voorrechten. De apostel Petrus zegt dat wij zowel een heilig als een koninklijk priesterdom zijn (1 Petr. 2:5, 9). Wij zijn *heilige* priesters om geestelijke offeranden op te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus. En wij zijn *koninklijke* priesters, opdat wij de deugden zouden verkondigen van Hem Die ons uit de

duisternis heeft geroepen tot Zijn wonderbaar licht. Handelen wij in overeenstemming daarmee?

3. Het dankoffer of vredeoffer

Gemeenschap met God en met elkaar

‘Als iemands offergave een dankoffer is, als wat hij aanbiedt van de runderen is, of het nu een mannetje of een vrouwtje is: zonder enig gebrek moet hij het voor het aangezicht van de HEERE aanbieden.’

Leviticus 3:1

Inleiding

Ik wil graag een voorbeeld gebruiken om aan te geven wat de aard van het dankoffer is. Stel dat ik gelukkig getrouwd ben – wat inderdaad het geval is. Stel dat ik veel houd van mijn vrouw – wat gelukkig ook het geval is. Stel dat ik erg mijn best doe om haar niet te kwetsen – wat ik inderdaad probeer. Maar op zekere dag doe ik toch iets dat haar erg bezeert. Wat moet ik doen om het weer goed te maken en haar schadeloos te stellen? Ik weet wel een oplossing: ik koop de grootste doos met haar favoriete chocolade, die ik maar kan betalen; ik geef hem aan mijn vrouw en zeg dat ik veel spijt heb over wat er gebeurd is. Zij aanvaardt mijn verontschuldigingen en is tevredengesteld. Ze geniet van de chocolade.

Nu zijn wij weer terug bij de situatie toen alles nog in orde was. Wij genieten samen weer van onze langdurige goede relatie. Iemand zou misschien opmerken dat ik mijn vrouw een ‘dank- of vredeoffer’ had gegeven, maar dat is Bijbels gezien toch niet juist. Strikt genomen heb ik haar een ‘schuldoffer’ geschonken om het weer goed te maken, en dat is nu niet ons onderwerp. Het dank- of vredeoffer brengt iets anders tot uitdrukking: het symboliseert het wederzijdse *genot* van een goede relatie! De Hebr. term is verwant met het woord *sjalom*.

Ik moet mijn voorbeeld dus op een andere manier uitwerken. Ik ben gelukkig getrouwd en ik houd veel van mijn vrouw; er is niets dat de relatie verstoort, alles is in orde. Maar ik vraag mijzelf af wat ik kan doen om mijn vrouw te *tonen* hoeveel ik van haar houd. Hoe kan ik met haar delen dat wij zo gelukkig zijn met elkaar? Ik heb een idee: ik koop de grootste doos met onze favoriete chocolade, die ik maar kan betalen. Dan gaan wij bij elkaar zitten, genieten van elkaars gezelschap en eten van de chocolade die wij allebei zo lekker vinden. Zo delen wij in de onderlinge blijdschap die onze goede relatie met zich meebrengt. Welnu, dat is precies de aard van het dank- of vredeoffer! Het dient niet ertoe om de vrede tot stand te brengen, of die te herstellen; maar om het welzijn, het geluk en de onderlinge vrede te *vieren*. Let wel: het is dezelfde doos chocolade, maar de reden om hem te geven is heel anders!

Over het algemeen gesproken geven de oudtestamentische offers ons een indruk van de aard of het wezen van de christelijke eredienst: de ware aanbidding, aanbidding in geest en waarheid (vgl. Joh. 4:24). Zij geven in grote trekken aan wat voor gedachten ons moeten bezighouden bij onze aanbidding. Het gaat absoluut niet om

enige verdienste van *onze* kant. Wij mogen God iets aanbieden dat welgevallig is in *Zijn* ogen, namelijk de lieflijkheid en aangenaamheid van de Persoon en het werk van Christus. De offeranden laten ons typen of beelden zien van de heerlijkheid van Zijn Persoon en de unieke waarde van Zijn dood, maar ook van de zegeningen die wij genieten ten gevolge van Zijn volbrachte werk. Deze typen zijn door de Heilige Geest in de Schrift gegeven om ons op een speciale manier te leren en te onderwijzen. Het vredeoffer symboliseert de *gemeenschap* van de aanbidder met God en met zijn medegelovigen, terwijl een gevestigde vrede hun deel is. De vrede is dus reeds tot stand gebracht, en wordt nu *bezegeld*.

Relevante Schriftgedeelten

Laten wij nu de Schrift zelf onderzoeken en kijken of deze suggesties juist zijn. Eigenlijk moeten wij eerst Leviticus 3 lezen, waar wij een beschrijving vinden van de delen van het dankoffer die op het altaar in rook moesten opgaan als een vuuroffer met een aangename geur voor de HEERE. En wij moeten ook Leviticus 7:11-36 erbij nemen, waar wij de *wet* voor het dank- of vredeoffer vinden. Dit gedeelte zet uiteen hoe dit offer moest worden gebracht en moest worden gegeten.

Wat valt er vooral te leren van deze passages? Zij tonen ons in type dat de waarde van de dood van Christus zó groot is dat de vrede en de gemeenschap die erdoor tot stand zijn gebracht door *alle* betrokken partijen ten volle worden genoten. Al het vet was voor de HEERE: het was Zijn voedsel, lett. Zijn *brood* (Lev. 3:11, 16). God Zélf geniet

van de resultaten van het werk van Christus. De priester Aäron kreeg het aandeel dat hem toekwam. Dat betekent: Christus geniet persoonlijk ook van de vrucht van Zijn moeitevol lijden. De offeraar, zijn vrienden en verwanten aten *samen* van het offervlees. Dat wil zeggen: de christelijke gemeente geniet collectief van de gevolgen van het werk van Christus op het kruis van Golgotha.

Hierbij komt natuurlijk ook een *persoonlijk* aspect naar voren: het 'eten' is het zich toe-eigenen van de kostbaarheid van Zijn Persoon en van Zijn werk. Verder kunnen al diegenen die hierbij betrokken zijn hun vreugde met elkaar *delen*. Daarom zijn de juiste trefwoorden in verband met het dank- of vredeoffer: vrede, voorspoed, vreugde, viering, lofprijzing, gemeenschap en deelgenootschap.

De Schrift gebruikt steeds dezelfde woorden om dit offer aan te duiden: vredeoffer, slachtoffer, dankoffer, loffer. Een belangrijk kenmerk was dat het een *vrijwillige* offerande was, evenals het brandoffer en het graanoffer. Het was dus niet verplicht, maar werd op vrijwillige basis gebracht. Het was ook een van de offeranden die tot een *liefelijke* reuk voor de HEERE waren. Het offer werd ontstoken op het altaar en de geur die opsteeg was aangenaam voor God. De reuk was liefelijk, rustgevend voor Hem.

Afgezien van de vele voorbeelden waar dit offer voorkomt, zijn er bijzonder leerzame passages. Zo vinden wij in Psalm 40 een prachtige opsomming van de voornaamste offeranden van Leviticus 1 tot 7. En Hebreëen 10 citeert hieruit in verband met het ware offer van Christus, dat eens voor altijd zou worden gebracht. Wij lezen in deze psalm (vgl. de Engelse vertaling): 'In *slachtoffer* en *offergave* hebt U geen behagen, – U hebt Mij geopende oren gegeven –, *brandoffer*

en *zondoffer* hebt U niet gevraagd. Toen zei Ik: Zie, Ik kom; in de boekrol is over Mij geschreven; Ik heb lust om Uw wil te doen, Mijn God, Uw wet is in Mijn binnenste' (Ps. 40:7-9).

Wanneer wij de uitdrukkingen die hier worden gebruikt goed bestuderen en vergelijken met andere Schriftplaatsen, is het correct om vers 7 als volgt te lezen: 'In *vredeoffer* en *graanoffer* hebt U geen behagen, (...) *brandoffer* en *zondoffer* hebt U niet gevraagd'. Dit zijn de vier hoofdtypen van de oudtestamentische offers (zie het *Woord vooraf*).

Het is algemeen bekend dat de psalmen de gevoelens tot uitdrukking brengen van gelovigen, die Gods hulp en aanwezigheid hebben ervaren in allerlei omstandigheden, zowel in vreugde als in verdriet. Sommige psalmen verschaffen ons echter inzicht in de gedachten en gevoelens van de Heer Jezus Zelf tijdens Zijn leven hier op aarde. Hij heeft ook Gods nabijheid ondervonden in vreugde en in verdriet, zelfs tot in de dood; dit noemen wij daarom Messiaanse psalmen. Psalm 40 is een voorbeeld daarvan. Wij kunnen ook denken aan Psalm 118, die bij uitstek de lofzang van het vredeoffer is. Wat is het voor de Heer Jezus geweest dit offer volkomen te vervullen! Deze psalm is vol lof en dank, het is een feestlied na verlossing. Het is volkomen terecht dat Hij die het kruis heeft verdragen en de schande heeft veracht, als de Opgestane het initiatief neemt om de overwinning die Hij heeft behaald ook te *viere*n.

Christus is de vervulling van de offers

Dit is een belangrijk thema en het is goed erover na te denken. Geeft het Nieuwe Testament inderdaad aanleiding te veronderstellen dat de offers in het boek Leviticus bedoeld zijn ter illustratie van het werk van Christus? Dat is zeker het geval, want de verzen die wij hebben gelezen in Psalm 40 worden *woordelijk* aangehaald in de brief aan de Hebreëen (Hebr. 10:5-9). Dat is ook zo met Psalm 118, waaruit herhaaldelijk wordt geciteerd in het Nieuwe Testament. Christus is de vervulling van de Messiaanse psalmen en van de hier genoemde offeranden. Hij is het *ware* slachtoffer en graanoffer, brandoffer en zondoffer.

Vooraf de brief aan de Hebreëen bevat heel wat aanwijzingen dat de ceremoniële offers op zichzelf geen (blijvende) waarde hadden. De eigenlijke betekenis ervan was dat ze wezen op het volmaakte offer van het lichaam van Christus, dat eens en voor altijd zou worden gebracht in de volheid van de tijd. De volle waarde van de dood van Christus kon niet slechts door een enkel type of voorbeeld tot uitdrukking worden gebracht. Daarom waren er *vier* hoofdtypen van offeranden in het Oude Testament, zoals er in het Nieuwe Testament ook *vier* evangeliën zijn.

Maar nu is het grote werk, dat al de eeuwen door werd verwacht, volbracht. En het is gebleken dat God volstrekt rechtvaardig was, toen Hij Zijn volk – dat met offeranden tot Hem naderde – vergeving schonk en hun zonden verdroeg (vgl. Rom. 3:23-26). Christus is gestorven en weer opgestaan uit de doden. Hij is *eenmaal* in de voleinding van de eeuwen geopenbaard om de zonde af te schaffen

‘door het slachtoffer van Zichzelf’ (Hebr. 9:26). Hij is met Zijn eigen bloed binnengegaan in het hemelse heiligdom en voor altijd gaan zitten aan Gods rechterhand. Door één offerande heeft Hij voor altijd hen volmaakt die geheiligd worden.

Daarnaast hebben wij een mooie, zij het wat indirecte verwijzing naar de betekenis van de oudtestamentische offers in Efeziërs 5:2, waar wij lezen dat ‘Christus ons heeft liefgehad en Zichzelf voor ons heeft overgegeven als een offerande en een slachtoffer voor God tot een welriekende reuk’. Met ‘offerande’ of ‘offergave’ wordt een *graanoffer* bedoeld, en een ‘slachtoffer’ is een *dank- of vredeoffer*. Hier zien wij dat het offer van Christus *aangenaam* was voor God, evenals de offeranden vroeger op het altaar werden ontstoken ‘tot een *aangename geur* voor de HEERE’. Wij mogen God nu de lieflijkheid van de Persoon en het werk van Christus aanbieden

Dit laat ook zien dat ónze offers van lof en dank, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus, gebaseerd zijn op Zijn unieke offer op het kruis van Golgotha (Hebr. 13:15; 1 Petr. 2:5). Ware aanbidding, geestelijke eredienst door gelovigen die God nu als de *Vader* aanbidden, is gegrond op het volbrachte werk van Christus (Joh. 4:23-24). De Vader zoekt zulke aanbidder, die Hem aanbidden in geest en waarheid. Het is het uniforme getuigenis van de Schrift, dat eredienst voortkomt uit een offer dat welgevallig is voor God. God heeft Zichzelf *volledig* geopenbaard in de Zoon van Zijn liefde en in het werk dat Hij heeft volbracht.

Het is de *hoogste* openbaring in de heilsgeschiedenis. Daardoor kunnen wij vrijwillig offers van aanbidding brengen aan de Vader en Hem dienen op een geestelijke wijze. Gevoelens van dankbaarheid

en wederliefde kunnen nu spontaan opwellen in de harten van gelovigen, die weten dat hun zonden vergeven zijn en dat zij voor God aangenaam gemaakt zijn in Christus. Onze harten zijn afgestemd op Gods gedachten en de gevoelens van Zijn eigen hart, en dat merken wij doordat wij goede dingen bedenken, heilige dingen, geestelijke dingen die verband houden met de Persoon van Christus en de rijke waarde van Zijn werk.

Om het samen te vatten: *het dank- of vredeoffer geeft aan dat er volle, voortdurende vrede voor hart en geweten te verkrijgen is op grond van het werk van Christus*. Zijn dood en opstanding staan garant voor die vrede, die het deel is van allen die in Hem geloven. Als aanbidders mogen wij nu tot God naderen in het besef van de heerlijkheid en de volmaaktheid van de Persoon van Christus en de waarde van Zijn verzoenend sterven. God is door Hem *verheerlijkt* en daarom heeft God Hem ook opgewekt uit de doden. Het is geweldig dat verlore zondaars hier op aarde samen met God in de hemel kunnen genieten van het ware Offerlam. Wij delen wat God ons heeft bekendgemaakt over Zijn Zoon met *God* en met *elkaar*, zodat onze blijdschap volkomen is.

Twaalf bijzonderheden met betrekking tot het dank- of vredeoffer

Laten wij nu nog naar de bijzonderheden kijken die in Leviticus 3 en 7 van dit offer worden genoemd; deze details illustreren het onderwijs van het Nieuwe Testament aangaande het werk van

Christus en wat daaruit voor ons als aanbidders voortvloeit. Wij zien hier achtereenvolgens dat:

1. het vredeoffer meestal een *vrijwillig* offer was (Lev. 1:2; 3:1; 7:16; vgl. Joh. 10:17-18);
2. de toegang vrij was: de offeraar mocht komen wanneer hij wilde en hij mocht brengen wat hij maar wilde (binnen bepaalde richtlijnen), en het Nieuwe Testament bevestigt dat wij als aanbidders voortdurend vrije toegang hebben in Gods tegenwoordigheid (Hebr. 10:19-22);
3. het vredeoffer behoorde tot de vuuroffers die tot *een aangename geur* voor de HEERE waren: wanneer wij als aanbidders met de welgevalligheid van Christus tot God komen, naderen wij met wat aangenaam is voor Hem en als een welriekend reukwerk tot Hem opstijgt, nl. de volmaaktheid van de Persoon en het werk van Christus;
4. het offer gaaf en onberispelijk moest zijn: dit spreekt van de smetteloze reinheid van de Persoon van Christus;
5. het offerdier zowel mannelijk als vrouwelijk kon zijn (brandoffers en zondoffers waren echter meestal van het *mannelijk* geslacht): als wij Schrift met Schrift vergelijken zien wij dat het mannelijke dier ons bepaalt bij Gods kant van de zaak, dat wat *objectief* is en wat Hij in Christus tot stand heeft gebracht, en het vrouwelijke dier bij onszelf, dat wat *subjectief* is, onze eigen beleving en waardering van het werk van Christus;

6. al het *vet* in rook moest opgaan op het altaar, zoals dat ook bij de andere offers was voorgeschreven: het beste en kostbaarste deel was voor God, en dit laat ons zien dat Hij verheerlijkt is door Zijn geliefde Zoon en Diens werk het best weet te waarderen;
7. het gestorte bloed rondom op het altaar werd gesprenkeld: dit getuigt van het feit dat de *vrede* die wij genieten op een *rechtvaardige* grondslag berust, want Christus heeft ‘vrede gemaakt door het bloed van Zijn kruis’ (Kol. 1:20);
8. het vuur het offer *verteerde*, wat aangaf dat volledig voldaan was aan Gods rechtvaardige en heilige eisen;
9. bij het loffer ook een graanoffer hoorde (Lev. 7:12), dat met *olie* werd aangemaakt en bestreken: dit spreekt van de kracht van de Heilige Geest, die de Heer Jezus motiveerde bij alles wat Hij deed;
10. naast ongezuurde koeken ook koeken van *gezuurd* brood moesten worden gebracht (Lev. 7:13); de ongezuurde koeken spreken van Christus persoonlijk, want Hij was zonder zonde, de koeken van *gezuurd* brood van de offeraar die *niet* zonder zonde was – maar het kwaad hoeft niet *werkzaam* te zijn in ons doordat onze oude mens geoordeeld is in de dood van Christus (zoals het vuur de werking van het zuurdeeg tot stilstand bracht);
11. het offer vers moest zijn en het vlees dezelfde dag nog moest worden gegeten (het restant op de volgende dag), en niet met iets onreins in aanraking mocht komen: alles wat spreekt van Christus en van Zijn offer, dat juist gebracht is om de zonde af te schaffen, moet absoluut gevrijwaard worden tegen onreinheid;

12. het borststuk en de rechterachterbout moesten worden afgestaan aan de priesters (Lev. 7:28vv.): de borst werd met het vet als een beweegoffer horizontaal bewogen voor Gods aangezicht (wij zouden zeggen: uit waardering voor de *liefde* van Christus), de achterbout werd verticaal geheven (wij zouden zeggen: uit bewondering voor de *kracht* van Christus die alles heeft goedgemaakt).

Er zijn *priesterlijke* gevoelens nodig om Christus' werk naar waarde te kunnen schatten. Op grond van Zijn volbrachte werk, dat ons voor God heeft geheiligd, en door de kracht van de Heilige Geest zijn wij als *aanbidders* in staat gesteld te genieten van de grootheid van Zijn Persoon en de rijkdom van Zijn werk. Zoals de apostel Johannes zegt: '(...) wat wij gezien en gehoord hebben, verkondigen wij ook u, opdat ook u met ons gemeenschap hebt. En onze gemeenschap nu is met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus. En deze dingen schrijven wij u, opdat uw blijdschap *volkomen* is' (1 Joh. 1:3-4).

4. Het zond- en schuldoffer

Vergeving van zonden

‘Als een persoon zondigt door een onopzettelijke overtreding van enig gebod van de HEERE, iets wat niet gedaan mag worden, maar wat hij toch doet tegen één van de geboden – ook als de priester, de gezalfde, gezondigd heeft, zodat het volk schuldig wordt – dan moet hij voor zijn zonde, die hij begaan heeft, als zondoffer aan de HEERE een jonge stier aanbieden – het jong van een rund – zonder enig gebrek’.

Leviticus 4:2-3

Een verplicht offer

Als wij nadenken over de vier hoofdtypen van de oudtestamentische offeranden, dan vormen ze ondanks de onderlinge verschillen toch *samen* een schitterend tableau. Het is net zoals met een prachtig landschap, dat naar alle kanten nieuwe vergezichten biedt. Het uitzicht wisselt telkens weer, maar toch zijn alle karakteristieke dingen die te zien zijn met elkaar in harmonie. Het is duidelijk dat Gods hand dit allemaal heeft gevormd en op elkaar heeft afgestemd.

Welnu, de God Die de schepping in het aanzijn heeft geroepen, heeft ons in Zijn Woord deze viervoudige kijk op het offer van Zijn geliefde

Zoon gegeven. De eerste drie vrijwillige offeranden (het brandoffer, het graanoffer en het dank- of vredeoffer) geven *samen* met het vierde verplichte offer – het zond- en schuldoffer – een totaalbeeld van het ene, volmaakte offer van onze Heer Jezus Christus.

Maar waarom wordt het zond- en schuldoffer pas in Leviticus 4 en 5 aan de orde gesteld? De zonde is toch ernstig genoeg in het oog van een heilig en rechtvaardig God, om het zondoffer de eerste plaats te geven? De Bijbel zegt dat de zonde de *wetteloosheid* is (1 Joh. 3:4), d.i. het handelen zonder richtsnoer van Gods kant. Het is het doen van de eigen wil, de wil van het vlees en van de gedachten (Ef. 2:3). De zonde scheidt ons van God (Jes. 59:2; Rom. 3:23; Ef. 2:12-13).

Wij zijn van onszelf zondaars en wij hadden Iemand nodig die de afstand tussen God en ons kon overbruggen. Wij hadden behoefte aan een offer, dat zowel voorzag in het probleem van onze zonden als dat van onze zondige natuur. Want wij hebben een zondige *natuur*, die voor God niet kan bestaan en die nu in de dood van Christus geoordeeld is. Hij is gestorven voor onze *zonden*, maar Hij is ook voor ons tot *zonde* gemaakt op het kruis, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem (2 Kor. 5:21). Christus is het ware Zond- en Schuldoffer.

Toch komt het *brandoffer* op de allereerste plaats bij de behandeling van de offeranden in Leviticus 1 tot 7, omdat er nog een ander belangrijk aspect is van het werk van Christus, en wel dat Hij hier op aarde gekomen is en gestorven is *om de wil van God te volbrengen en Hem te verheerlijken op de aarde* (vgl. Joh. 17:4). Onze noden en behoeften komen niet op de eerste plaats. Christus kwam met de uitgesproken bedoeling om Zijn God en Vader te eren en Hem groot

te maken; en Hij deed dat dáár waar de mens God had onteerd en afbreuk had gedaan aan Diens heerlijkheid.

Christus' gehoorzaamheid jegens Zijn God en Vader was dus het allerbelangrijkste. Hij heeft Zichzelf *voor ons* overgegeven, maar Zijn hoogste motief daarbij was een offerande *voor God* te zijn tot een welriekende reuk (Ef. 5:2). Het woord brandoffer is afgeleid van het Hebr. 'olah, dat opstijgen betekent en ernaar verwijst dat het *hele* offer op het altaar werd verteerd en opsteeg tot een aangename geur voor God. De enige uitzondering hierop was dat de *huid* van het brandoffer aan de dienstdoende priester moest worden gegeven (Lev. 7:8).

De eerste drie offeranden droegen een *vrijwillig* karakter, ze waren niet direct verplicht (met uitzondering van het dagelijks morgen- en avondoffer). De Israëliet bracht die offers uit dankbaarheid of om een gelofte te vervullen, etc. Hij deed wat zijn hart hem ingaf. Het zondoffer daarentegen had een *verplicht* karakter, en daarbij ging het dan nog om onbewuste of onopzettelijke zonden (vgl. Num. 15:22-31). God had precies voorgeschreven welk offer er in een bepaalde situatie moest worden gebracht. Anders was er geen vergeving mogelijk. De diverse zondoffers hielden verband met de *positie* die de betrokkene had te midden van het volk van God.

Er worden vier verschillende mogelijkheden genoemd:

1. de gezalfde priester had gezondigd (Lev. 4:3);
2. heel de gemeenschap van Israël had gezondigd (Lev. 4:13);
3. een leider, een overste had gezondigd (Lev. 4:22);

4. iemand uit de bevolking van het land had gezondigd (Lev. 4:27).

Een gaaf offer

De overtreders moesten echter wel dezelfde procedure volgen, in die zin dat *allen* de hand op de kop van het offerdier moesten leggen – als een soort openlijke belijdenis – en het dan moesten slachten. In het geval van een zonde die door het hele volk was begaan, traden de oudsten van de gemeenschap van Israël als hun vertegenwoordigers op (Lev. 4:15). De zonde werd gelegd op het hoofd van het zondoffer (SV), dat de plaats innam van de schuldige zondaars.

Het is wonderlijk hoe de Bijbel één geheel vormt. Is dit geen prachtig beeld van de waarheid van de *plaatsvervanging*? Het loon van de zonde is de dood! Maar Christus stierf in onze plaats: ‘(...) Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout’ (1 Petr. 2:24). ‘Christus heeft eenmaal voor de zonden geleden, de Rechtvaardige voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen’ (1 Petr. 3:18). Hier hebben wij de waarheid van het zondoffer in een notendop.

Bij de brandoffers was het overigens ook zo, dat de offeraar zijn hand op de kop van het dier moest leggen. Maar het grote verschil is dat de welgevalligheid van het brandoffer hierbij overging *op de offeraar*: ‘(...) zodat het hem ten goede zal komen door verzoening voor hem te bewerken’ (Lev. 1:4). In Christus zijn wij *aangenaam* gemaakt voor God (Ef. 1:6). Het brandoffer verzoende de *persoon* van de offeraar, het zondoffer de *zonde* die hij had bedreven. De zonde werd

overgedragen op het plaatsvervangende offer. Hier gaat het om het punt van de *vergeving* van de overtredingen. Bij het zondoffer gold het woord: ‘Zo zal de priester voor hem verzoening van zijn zonden doen, *en het zal hem vergeven worden*’ (Lev. 4:26, 31, 35).

Het offerdier zelf was geheel *onschuldig*, het moest boeten voor de schuldige zondaar. Er wordt telkens beklemtoond dat het een *gaafdier* moest zijn, onberispelijk, ‘volkomen’ (SV). Dit is typologisch gezien een belangrijk punt, omdat de offeranden wezen naar de Persoon en het werk van Christus. Als wij dit niet begrijpen, verliezen deze beelden hun waarde. Het Nieuwe Testament laat er geen twijfel over bestaan dat Hij zonder zonde was en onberispelijk in Zijn handel en wandel. Het onderwijs van de apostelen is dat Hij ‘geen zonde heeft gedaan’, ‘geen zonde gekend heeft’ en dat er in Hem ‘geen zonde is’ (1 Petr. 2:22; 2 Kor. 5:21; 1 Joh. 3:5).

Dit getuigenis aangaande de Heer kwam ook uit heel onverwachte hoek. De Romeinse stadhouder Pilatus verklaarde herhaaldelijk dat hij geen enkele schuld in Hem vond (Luk. 23:4; Joh. 18:38; 19:4, 6). Bij de aankondiging van Zijn geboorte sprak de engel reeds over ‘dat Heilige’ dat geboren zou worden en Gods Zoon zou worden genoemd (Luk. 1:35). Alleen de Zondeloze kon sterven voor zondaars en de straf dragen, die ons de vrede aanbrengt en de vergaving van al onze zonden.

De zekerheid van de vergeving

Wij moeten wel bedenken dat de vergeving voor de Israëliet slechts een *tijdelijke* zaak was. De offers moesten telkens worden *herhaald*, de offerdienst ging eigenlijk continu door. Zodra er een offer was gebracht, kwam er weer iemand anders met een zondoffer. Het werk van de priester was dus nooit klaar en de vergeving was nooit permanent. Het volk Israël kon alleen in Gods nabijheid verkeren dankzij de offers van de Grote Verzoendag, die elk jaar werden herhaald (Lev. 16; Hebr. 9:7-10; 10:1-3).

Toch was het een grote zegen *dat* er vergeving mogelijk was, zelfs al werden de zonden slechts tijdelijk bedekt. Koning David schreef immers: ‘Welzalig is hij van wie de overtreding vergeven, van wie de zonde bedekt is. Welzalig de mens wie de HEERE de ongerechtigheid niet toerekent’ (Ps. 32:1-2). De apostel Paulus verwijst hiernaar, wanneer hij spreekt over de rechtvaardiging door het geloof (Rom. 4:7-8). De oudtestamentische offers waren beelden en schaduwen van het werk van Christus, dat eens voor altijd volbracht is. Het offer dat op Golgotha is gebracht, vervangt de vroegere offers, en de vergeving die God nu aanbiedt aan iedere berouwvolle zondaar is permanent en definitief.

Luister maar naar de schrijver van de brief aan de Hebreeën: ‘Door die wil zijn wij geheiligd door middel van de offerande van het lichaam van Jezus Christus, eens voor altijd (...). Maar Hij, nadat Hij één slachtoffer voor de zonden geofferd heeft, is voor altijd gaan zitten aan Gods rechterhand (...). Want door één offerande heeft Hij voor altijd hen volmaakt die geheiligd worden’ (Hebr. 10:10-14).

Het grote werk is nu volbracht (Joh. 19:30). Christus is voor altijd gaan zitten aan Gods rechterhand. De uitdrukking ‘voor altijd’ betekent *voortdurend*, zonder enige onderbreking. Door dit betere, volmaakte offer is de nieuwtestamentische gelovige ook in een volmaakte positie gebracht. De Heilige Geest getuigt het ons door middel van het Woord: ‘(...) en hun zonden en hun wetteloosheden zal Ik *geenszins* meer gedenken’. De conclusie is dan ook: ‘Waar nu vergeving hiervan is, daar is geen offerande meer voor de zonde’ (Hebr. 10:15-18). Er zijn nu geen dierenoffers meer nodig om vergeving en verzoening tot stand te brengen. Jezus Christus is het Zoenoffer voor onze zonden, maar ook voor de hele wereld (1 Joh. 2:2). Kent u Hem persoonlijk als uw Heer en Heiland? Ieder die in Hem gelooft, ontvangt vergeving van zonden door Zijn Naam. Dat is het getuigenis van de Schrift (Hand. 10:43).

Wij kunnen het zondoffer overigens ook toepassen op ons leven als *gelovigen*, maar dan moeten wij het in verbinding brengen met het werk van Christus *als onze Voorspraak bij de Vader* (1 Joh. 2:1). Als christenen kunnen wij immers ook zondigen en dat verstoort de praktische gemeenschap met de Vader – hoewel het de Vader-kind relatie niet aantast. Christus pleit voor ons en Hij komt ons te hulp, zodat wij onze zonden erkennen en belijden (vgl. Luk. 22:32). Een oprechte belijdenis komt overeen met het brengen van een zondoffer, zoals een Israëliet dat deed bij de ingang van de tabernakel. Als dat gebeurt, is God getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid (1 Joh. 1:9).

Deze *praktische* vergeving moeten wij onderscheiden van de principiële en eeuwige vergeving van al onze zonden, die wij hebben

door Zijn bloed (Ef. 1:7; Kol. 1:14). De betekenis van het schuldoffer ligt op hetzelfde vlak. Er moest een offer worden gebracht ten aanzien van elke zaak waardoor iemand schuld op zich had geladen (Lev. 5:16; 6:5). Maar voor het *herstel* van de onderlinge *relaties* was nog iets nodig: als iemand was benadeeld, moest er ook een ruime vergoeding worden betaald (de schade plus twintig procent). Een ‘lippenbelijdenis’ was niet voldoende.

De betekenis van het bloed en het vet

Laten wij nu bezien wat er gebeurde met het *bloed* van het zondoffer. Zonder bloedstorting is er geen vergeving, zegt de Bijbel (Hebr. 9:22). Alle mensen hebben gezondigd, er is geen uitzondering. De hele wereld is strafschuldig voor God (Rom. 3:19). Daarom verdienen wij de dood, want de Bijbel zegt ook: ‘(...) de ziel die zondigt, die zal sterven’ (Ezech. 18:4). Niemand kan daaraan ontkomen, maar gelukkig heeft God Zelf een oplossing gegeven door middel van het offerbloed dat op het altaar kwam. Luister maar naar wat Hij zegt over de waarde van het bloed: ‘Want het leven van het vlees is in het bloed, en Ik heb dat Zelf voor u op het altaar gegeven om voor uw leven verzoening te doen. Want het is het bloed dat door middel van het leven verzoening bewerkt’ (Lev. 17:11). In het bloed ligt de zetel van het leven.

In Leviticus 4 zien wij dat er diverse handelingen werden verricht met het bloed, afhankelijk van de zwaarte van de overtreding. Het valt ook op dat er telkens sprake is van de *schuld* of het *schuldig* zijn van

de Israëliet of van het hele volk (Lev. 4:3,13,22,27; 5:2,3,4,5,17,19; 6:4,7). Steeds was het bloed de prijs die moest worden betaald om de schuld teniet te doen en de verzoening tot stand te brengen. Het was de taak van de priester om een deel van het bloed op de *horens* van het altaar te strijken (in sommige gevallen het reukaltaar). Dit spreekt van de *kracht* van de verzoening en het getuigenis daarvan naar alle windstreken; het toonde dat God genoegdoening had gekregen. Het overige bloed werd uitgegoten aan de voet van het brandofferaltaar dat in de voorhof stond; dat was het middel tot *vergeving*.

De figuur van de priester herinnert ons eraan dat wij een Middelaar nodig hadden, die voor ons tussenbeide wilde treden (vgl. 1 Tim. 2:5; Hebr. 7:25). En het *uitgegoten* bloed bepaalt ons bij de woorden die de Heer gebruikte bij de instelling van het avondmaal: ‘En Hij nam brood en nadat Hij had gedankt, brak Hij het en gaf het hun en zei: Dit is Mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt; doet dit tot Mijn gedachtenis. Evenzo ook de drinkbeker na de maaltijd, en Hij zei: Deze drinkbeker is het nieuwe verbond in Mijn bloed, dat voor u *vergoten* wordt’ (Luk. 22:19-20). Als de lijdende Knecht van de HEERE heeft Hij Zijn leven *uitgegoten* in de dood (Jes. 53:12).

Hij heeft de tekenen van Zijn sterven aan Zijn discipelen gegeven, opdat zij Hem zouden gedenken en Zijn dood zouden verkondigen. Bij de viering van het avondmaal denken wij telkens weer aan Zijn Zelfovergave, aan de prijs die Hij heeft betaald om ons te redden, het kostbare bloed dat Hij heeft gestort (1 Petr. 1:18-19). Het wordt ‘voor u’ vergoten, zei de Heer. Laten wij dit ter harte nemen. Het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt ons van alle zonde (1 Joh. 1:7).

Er is nog een ander aspect van het zondoffer, en dat hield verband met *het vet*. Al het vet moest de priester in rook doen opgaan op het altaar, zoals hij ook deed met al het vet van het dank- of vredeoffer. De Israëlieten mochten in het geheel geen vet van rund, schaap of geit eten; het was een vuuroffer voor de HEERE. Dit voorschrift gold dus voor alle offeranden. Het vet spreekt van de welgedaanheid van het offer. Het was het beste deel van het dier en behoorde daarom aan God toe. Nadat de priester het bloed van het zondoffer had uitgegoten aan de voet van het altaar, nam hij *al het vet* weg en liet dat in rook opgaan, op de vuuroffers van de HEERE (Lev. 4:26, 31, 35).

Het is interessant dat het zondoffer hier in een adem met de overige vuuroffers wordt genoemd, en vooral met het dankoffer of *vredeoffer*. Dit offer spreekt van *gemeenschap*: ‘Onze gemeenschap nu is met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus’ (1 Joh. 1:3). Als er een zondoffer was gebracht en de zonde vergeven was, leidde dit tot herstel van gemeenschap. Zo is het ook met de nieuwtestamentische gelovige. Wij hebben al gewezen op het werk van Christus als onze Voorspraak. Als een gelovige gezondigd heeft, is de Heer met hem bezig om hem – door middel van berouw en belijdenis van zonde – terug te brengen en hem het genot van de gemeenschap terug te geven. Deze geweldige voorrechten zijn ons deel, omdat de Vader ons liefheeft en Zijn Zoon gegeven heeft als Zoenoffer voor onze zonden.

Het zondoffer van de gezalfde priester

Wij willen nu nog aandacht besteden aan het eerste zondoffer dat in Leviticus 4 wordt beschreven, nl. indien de hogepriester had gezondigd. Dit is van belang, omdat hierdoor ook de relatie tussen Jahweh en het volk in gevaar werd gebracht (Lev. 4:3). Daarom vertonen de voorschriften ten aanzien van dit offer veel overeenkomst met die voor *het zondoffer voor heel de gemeenschap van Israël* (Lev. 4:13-21). Alleen bij deze twee offers werd het bloed *in het heiligdom* gedragen en voor Gods aangezicht gesprenkeld. Het werd ook gestreken aan de horens van het reukaltaar, dat in de tent van ontmoeting stond. Dit behoorde tot het werkterrein van de gezalfde priester, en hierdoor werd zijn zonde bedekt. Omdat hij zoveel voorrechten had, was zijn verantwoordelijkheid ook des te groter – en dat principe geldt nu nog! Een schaap of een geit was niet voldoende in zijn geval, hij moest *een jonge, gave stier* als zondoffer brengen. Dit was het offer dat ook door heel de gemeenschap van Israël moest worden gebracht, wanneer zij een zonde begaan had.

Een tweede overeenkomst tussen deze zondoffers was dat het lichaam van de stier *buiten de legerplaats* werd verbrand, nadat eerst al het vet was ontstoken op het brandofferaltaar. De huid van de stier en al zijn vlees, met zijn kop en met zijn poten, en zijn ingewanden, alles van de stier werd verbrand op een reine plek buiten het kamp, de stortplaats van de as (Lev. 4:11-12). Het woord *verbranden* betekent hier ‘volledig verteren’.

Het offer werd helemaal gereduceerd tot as. Dit wijst op een belangrijk aspect van het werk van de Heer Jezus op het kruis,

nl. dat Hij voor ons tot *zonde* is gemaakt en het oordeel over de zonde *volledig* heeft gedragen (vgl. 2 Kor. 5:21). Alleen Hij was in staat Gods oordeel te ondergaan, en de zonde in het vlees is in Zijn dood voorgoed *veroordeeld* (Rom. 8:3-4). Romeinen 8 zegt dat God Zijn Zoon heeft gezonden ‘voor de zonde’, d.i. als Zondoffer – het is dezelfde uitdrukking als in Hebreeën 10:6, 18, 26; 13:11 HV. Het Oude Testament gebruikt hetzelfde Hebr. woord voor ‘zonde’ en ‘zondoffer’ (vgl. reeds Gen. 4:7). Christus kwam om het zondevraagstuk op te lossen, om de zonde af te schaffen. Zijn werk is nu volbracht, de zonde is *weggedaan*. Het offer is aangenomen en de Heiland is opgestaan uit de doden.

De brief aan de Hebreeën wijst ook op de betekenis van deze handelingen, resp. het dragen van het bloed *in het heiligdom* en het verbranden van de lichamen *buiten het kamp, buiten de legerplaats* (Hebr. 10:19-21; 13:11-13). Als de ware Hogepriester is Christus met Zijn eigen bloed eens voor altijd ingegaan in het hemelse heiligdom, na een eeuwige verlossing verworven te hebben. Dit geeft ons de vrijmoedigheid om als aanbidders in Gods tegenwoordigheid te naderen met slachtoffers van lof.

Onze plaats hier op aarde staat echter in het teken van de *verwerping* van de Heer. Hij leed buiten de stad die Hem had afgewezen. Hij heeft buiten de poort geleden en daarom dienen wij tot Hem uit te gaan ‘buiten de legerplaats’, terwijl wij Zijn smaad dragen. Wij hebben hier geen blijvende stad, maar wij zoeken de toekomstige.

Voor de overige zondoffers golden andere voorschriften. Een belangrijk kenmerk van déze zond- en schuldoffers was dat ze ‘allerheiligst’ waren en door de priesters moesten *worden gegeten op*

een heilige plaats, in de voorhof van de tent van ontmoeting (Lev. 6:25; 7:6-7). Het is treffend dat in Psalm 22 – de psalm van het zondoffer – ook wordt verwezen naar Gods *heiligheid*. Tijdens de uren van duisternis heeft Christus de profetische woorden van David op de lippen genomen: ‘Mijn God, Mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?’ De reden was dat een heilig God Zijn aangezicht voor Hem moest verbergen: ‘Maar U bent *heilig*’ (Ps. 22:2-4 SV; Matt. 27:46; Mark. 15:34).

Nu wij aan het einde van deze studie van de Levitische offers zijn gekomen, die zo duidelijk verwijzen naar het volmaakte leven van onze Heer Jezus Christus en het grote werk dat Hij heeft volbracht, mogen wij onszelf wel afvragen wat onze reactie, onze respons is. De dichter Isaac Watts heeft dat prachtig vertolkt:

*Als ik het wond're kruis aanschouw,
waaraan de Vorst der glorie stierf;
buig ik mij, Heer, in diep berouw
en acht verlies wat ik verwierf.*

*De aarde zelf is veel te klein
voor wie U waarlijk loven wil.*

*Uw liefde is een groot geheim,
zij vraagt geheel mijn hart en ziel.*

